

BRÜNNI MAGYAR Futár

■ A CSMMSZ HAZAI ÉS KÜLFÖLDI SZEREPE ÉS MEGÍTÉLÉSE

□ MAGYAR VONATKOZÁSÚ ESEMÉNYEK A BRÜNNI BABYLONFESTEN

■ A CSEH HIMNUSZ TÖRTÉNETÉBŐL

Béflyan
2011

Obsah

ZE ŽIVOTA SVAZU

- ROK 2017 VE SVAZU MAĐARŮ ŽIJÍCÍCH V ČESKÝCH ZEMÍCH | 4
- 20 LET OD ZALOŽENÍ PLZEŇSKÉHO SPOLKU SVAZU MAĐARŮ | 6
- VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ BRNĚNSKÉHO SPOLKU SVAZU MADARŮ | 7
- PO STOPÁCH MÓRICE BENYOVSZKÉHO | 8
- FOLKLORNÍ SOUBOR TISZAVIRÁG A CITEROVÉ DUO Z BEŠEŇOVA | 10
na Dni národnostních menšin JMK
- NA NÁVŠTĚVĚ U CSEMADOKU V PODUNAJSKÝCH BISKUPICÍCH | 10
- VÝSTAVA USKUPENÍ CONCORDIA 2010 V BRNĚNSKÉ GALERII KATAKOMBY | 11
- MAĐARSKÉ DĚDICTVÍ V EVROPSKÉ KULTUŘE | 12
- SOUBOR PÁSZTORTŮZ V ČESKÉ REPUBLICE | 14

KRONIKA ROKU 2017 | 15

OHLASY

- MAĐARSKÉ PROGRAMY V RÁMCI BRNĚNSKÉHO BABYLONFESTU | 18
- TRADIČNÍ KULTURNĚ-SPOLEČENSKÝ VEČER | 20
- CIVIL AKADEMIA | 21

VÝROČÍ

- 200 LET OD NAROZENÍ BÁSNÍKA JÁNOSE ARANY | 22
- 100 LET OD NAROZENÍ SPISOVATELKY MAGDY SZABÓ | 23
- HOLD 500. VÝROČÍ REFORMACE | 24

ZAJÍMAVOSTI

- VZNIK ČESKÉ HYMNÝ | 26
- 59. ROČNÍK DNŮ FERENCE KAZINCZYHO V KOŠICÍCH | 27
- MORAVSKÝ KRAS JINÝMA OČIMA | 29

Tartalom

SZERVEZETI ÉLET

- 2017 A CSMMSZ ÉLETÉBEN | 4
- 20 ÉVES A CSMMSZ PILZENI HELYI EGYESÜLETE | 6
- ZÁRSZÁMADÁS A BRÜNNI EGYESÜLETBEN | 7
- BENYOVSZKY MÓRIC NYOMÁBAN | 8
- TISZAVIRÁG ÉS A BESENYŐI CITERÁSOK | 10
a Dél-Morvaországi Kerület által megrendezett Nemzeti Kisebbségek Napján
- LÁTOGATÓBAN TESTVÉRSZERVEZETÜNKNÉL | 10
- A CONCORDIA 2010 KIÁLLÍTÁSA A BRÜNNI KATAKOMBY GALÉRIÁBAN | 11
- MAGYAR KULTÚRÁVAL EURÓPÁBA(N) AVAGY A MAGYAR STAFÍRUNK | 12
- A PÁSZTORTŰZ CSEHORSZÁGBAN | 14

A 2017-ES ÉV ESEMÉNYNAPTÁRA

VISSZHANG

- MAGYAR VONATKOZÁSÚ ESEMÉNYEK A BRÜNNI BABYLONFESTEN | 18
- TRADIČNÍ KULTURNĚ-SPOLEČENSKÝ VEČER | 20
- FELVIDÉK MA- CIVIL AKADÉMIA | 21

JELES ÉVFORDULÓK

- KÉTSZÁZ ÉVE SZÜLETETT ARANY JÁNOS | 22
- SZÁZ ÉVE SZÜLETETT SZABÓ MAGDA | 23
- A REFORMÁCIÓ 500. ÉVFORDULÓJA / WITTENBERGBE KERÉKPÁRON | 24

ÉRDEKESSÉGEK

- A CSEH HIMNUSZ TÖRTÉNETÉBŐL | 26
- MEGMARADNI- GYARAPODNI | 27
Megmaradni-gyarapodni- 59. Kazinczy Napok Kassán
- A MORVA-KARSZT MÁSKÉPP | 29

A CSEH-ÉS MORVAORSZÁGI MAGYAROK SZÖVETSÉGE

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI SZEREPE ÉS MEGÍTÉLÉSE

**A CSEH-ÉS MORVAORSZÁGI
MAGYAROK SZÖVETSÉGE
(CSMMSZ) A LEGNAGYAÖBB
CSEHORSZÁGI MAGYAR CIVIL
SZERVEZET, AMELYNEK AZ
ELMÚLT 25 ÉVBEN A FŐVÁROSON
KÍVÜL TOVÁBBI HAT VÁROSBAN
ALAKULT HELYI EGYESÜLETE.**

Ennek köszönhetően ez a szervezet képviseli a Csehországban élő magyar nemzeti kisebbséget a legfelsőbb csehországi intézményekben, mint például a cseh kormány mellett működő Nemzetiségi Kisebbségi Tanácsákon, valamint annak különböző albizottságaiban. Az 1990-es megalakulástól kezdve a szövetségkeretén belül, s annak alapszabálya értelmében, igyekszünk tagjaink számára biztosítani az anyanyelv gyakorlását, továbbá kultúránk és nemzeti identitásunk megőrzését. Országos kulturális és közéleti lapunk, a Prágai Tükör, 1993 óta jelenik meg rendszeresen, és elismerésnek örvend nemcsak tagjaink körében, hanem Magyarországon, Szlovákiában és újjonnan az Amerikai Egyesült Államokban

is. Fennállásunk alattkiváló kapcsolatépítettünk ki a Csehországban működő magyar intézményekkel, legfőképp Magyarország prágai nagykövetségével és a Prágai Magyar Intézettel. A mindenkori nagykövet rendszeresen vállal védnökséget egyesületeink jeles rendezvényei felett, a kulturális intézet pedig gyakran ad otthont szövetségünk rendezvényeinek.

A közelmúltban a cseh polgári törvénykönyv módosítása változásokat hozott a civil szervezetek életében, beleértve szövetségünk egyesületeit is. A kötelezősaját regisztrációs számon kívül az egyesületek gazdálkodása is szigorúbb lett – megszűnt például az a lehetőség, hogy az egyes kiadási tételek tervezete és felhasználása területén kialakult különbségeket az egyesületek egymás között a tételek átfedésével országos szinten kombinálni tudják. Az új szabályzat értelmében minden egyesület a saját régiójában köteles adóbevallást benyújtani.

2017-ben két egyesületünk ünnepelte fennállásának jeles évfordulóját: a pilzeniekahuszadikat, az osztravaiak pedig a huszonötödiket.

A Cseh-és Morvaországi Magyarok Szövetsége nemcsak Csehországon belül fejt ki tevékenységét. Értékes részévé vált a világ magyarságát összefogó szervezeteknek. 2002 óta tagja a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségének (NYEOMSZSZ), amelyen belül 2005 óta a jelölő bizottság elnökének tisztségét tölthetem be, egészen a tavalyi évig, amikor a testületen belüli tisztújítás során még fontosabb szerepet kaptam: bevásztottak a NYEOMSZSZ elnökségébe. A NYEOMSZSZ ernyőszervezetként működik – a tevékenység zömea tagországok szervezetein belül zajlik. Az elnökség évente több alkalommal telefonkonferencián keresztül tárgyal, egy alkalommal pedig közgyűlést tart, amelyen az egyes tagországok országos szervezeteinek képviselői beszámolnak az elmúlt esztendőben lezajlott eseményekről. A szervezet a legnagyobb hangsúlyt a külhonban élő magyarok megmaradására fekteti, ezért a magyar nyelv oktatását helyezi előtérbe. Ennek érdekében nyaranta tanár-továbbképzési táborokat szervez, valamint Órszavak néven honlapot tart fenn, ahonnét hétvégi óvodák és iskolák érdekes oktatóanyagokat tölthetnek le. Erről a lehetőségről tájékoztattam a prágai Iglice egyesületet, amely hétvégi óvodát és iskolát üzemeltet, s azóta ők is használják a honlapon található anyagokat. A NYEOMSZSZ egyébként Stockholmban van bejegyezve, s a svéd törvényekkel összhangban fejt ki tevékenységét.

2011 novemberében a Kárpát-medencét képviselő szervezetnek kiegyenlítő pilléréként megalakult a Magyar Diaszpóra Tanács, amely a nagyvilágban működő magyar szervezetek képviselőiből tevődik össze. A tanács VII. ülését az idén Budapesten a Várkert Bazár épületében tartotta. Ebben a testületben a NYEOMSZSZ tagegyesületein keresztül képviseltetjük magunkat, mégpedig minden tagországból egy személy. A testület további tagjai a világ magyarságát összefogó szervezetek képviselői a világ minden részéről, beleértve a cserkészszövetségek és a történelmi egyházak képviselőit. A Magyar Diaszpóra Tanács több

programot indított el az elmúlt esztendőben. A legfontosabbak a Julianus Program, amelyhatárontúli magyar vonatkozású emlékművek és emlékhelyek feltérképezésére irányul, s amelybe mi is bekapcsolódtunk. A második a Mikes Kelemen Program, amely magyar szellemi hagyaték Magyarországra való visszatérését szorgalmazza. Ebben a programban eddig nem vettünk részt. Itt főleg a magyar könyvek Magyarországra való szállítása a tét, amelyeket azután a Országos Széchényi Könyvtár dolgoz fel. A harmadik a Kőrösi Csoma Sándor Program, amely Nyugat-Európa valamint a többi Európán kívüli térség magyarságának megmaradását segíti. Ezzel a céllal, jelentős költséggel 2013-ban száz, 2017-ben száztizenöt ösztöndíjast küldtek ki szerte a világra. Bennünket 2015 óta a Petőfi Sándor Programba soroltak, amelynek célja azonos az előzővel, csak ezek az ösztöndíjasok Lengyelország, Csehország, Szlovénia, Szlovákia, Szerbia, Horvátország és Kárpátalja területén végzik a megmaradást segítő munkát. Ennek a programnak szövetségünk immár negyedik alkalommal vette hasznát. Jó tapasztalatainknak köszönhetően az elkövetkező időszakban még tudatosabban szeretnénk élni ezzel a lehetőséggel, és 2018 szeptemberétől három ösztöndíjas fogadását tervezzük.

Örömkre szolgál, hogy a Cseh-és Morvaországi Magyarok Szövetsége a NYEOMSZSZ-ban és a Magyar Diaszpóra Tanácsban való jelenlétével még inkább része az egyetemleges magyarságnak, és tudósíthat a Csehországban egyesületekbe szerveződve élő magyarok tevékenységéről, szervezeteik működéséről és további céljairól.

Rákóczi Anna

20 ÉVES A CSMMSZ PILZENI HELYI EGYESÜLETE

VAJON MI JUT ESZÉBE AZ
EMBERFIÁNAK PILZEN
VÁROSÁRÓL? A VILÁGHÍRŰ
PILSNER URQUELL SÖR? NETÁN
EMIL ŠKODA GÉPGYÁRA?
ESETLEG A VIKTORIA PLZEŇ
FUTBALLCSAPAT?

Amikor idén januárban friss diplomásként Csehország negyedik legnagyobb városában vetődtem partra a munkaerőpiac tengerén, aligha tudtam volna felsorolni az előbbieknél több Pilzenhez köthető jellegzetességet. A kíváncsiság viszont hajtott, és mivel szabadidőm éppenséggel akadt, fokozatosan felfedeztem munkás életem első állomásának helyszínét. Csakhamar szembesültem Pilzen gazdag történelmével és a város rejtette számtalan érdekességgel – mindezek részletes feltárását a kedves olvasóra bízom, viszont amolyan kedvcsináló gyanánt megemlíteném, hogy 2015-ben Pilzen volt Európa kulturális fővárosa, itt található a világ harmadik legnagyobb zsinagógája, a 16. és 17. század fordulóján Pilzen volt a Német-római Birodalom székhelye, Pilzenben működött Csehország első nyomdája, és itt nyomtatták ki az első cseh nyelvű könyvet, ill. egy magyar vonatkozás a sor végére: 1468-ban a pilzeniek Mátyást ismerték el cseh királynak Podjebrád Györggyel szemben.

Pilzennek nemcsak a történelem során volt, hanem ma is van magyar vonatkozása: a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének immár 20 éve működik itt helyi egyesülete. A sors úgy hozta, hogy októberben még éppen Pilzenben tartózkodtam és jómagam is részt vehettem a 20. évforduló tiszteletére szervezett ünnepeken, méghozzá a szívemhez oly közel álló brünni színekben – a morva

fővárosban töltött egyetemi éveim alatt szerzett ismeretség révén.

Essen hát néhány szó e jeles eseményről: Legelőször is megjegyezném, hogy brünni delegációné röpke háromnegyed órás késéssel sem maradt le semmiről, ugyanis Magyarország Prágai Nagykövetségének képviselője szerencsére ránk licitált negyed órával és hát a fontos embereket ugye illik megvárni. Azt viszont mindenképp hozzátenném, hogy hozzánk hasonlóan a tanácsos úr is – önhibáján kívül – késve érkezett. Nos, a szívélyes fogadtatás és egy rövid ismerkedési kör után kiválasztottuk ülőhelyeinket, majd az elnök úr hiányában a pilzeni egyesület alelnök ura köszöntötte a jelenlévőket és kezdte meg az ünnepi felszólalások sorát. Miután a szónokok elmondták ünnepi beszédeiket és az Ostravai Csalogányok megtartották hangulatos kultúrműsorukat, megvacsoráztunk, s az est hátralevő részét, élő zene kíséretében a kötetlen szórakozással, baráti beszélgetésekkel töltöttük. Zöldfülűként kissé szokatlan volt számomra az össz-csehországi CSMMSZ társaság, de összességében határozottan kellemesen éreztem magam, és legfőképp jó érzés volt átélni, hogy az otthontól oly távol eső Pilzen városában is összejönnek a magyar ajkú emberek. Másnap még egy rövid városnézés keretén belül a brünnieknek megcsillogtattam Pilzenről szerzett ismereteimet, majd búcsút vettünk egymástól.

Azóta azonban már visszatértem a morva fővárosba, visszahajóztam azon a bizonyos tengeren, és itt tengetem munkás hétköznapijaimat. Na és vajon mi jut eszébe az emberfiának Brünn városáról? Segíték: 2018-ban lesz 25 éves a CSMMSZ brünni helyi egyesülete, amit annak rendje és módja szerint itt is megünnepelünk!

Szabó Gergely

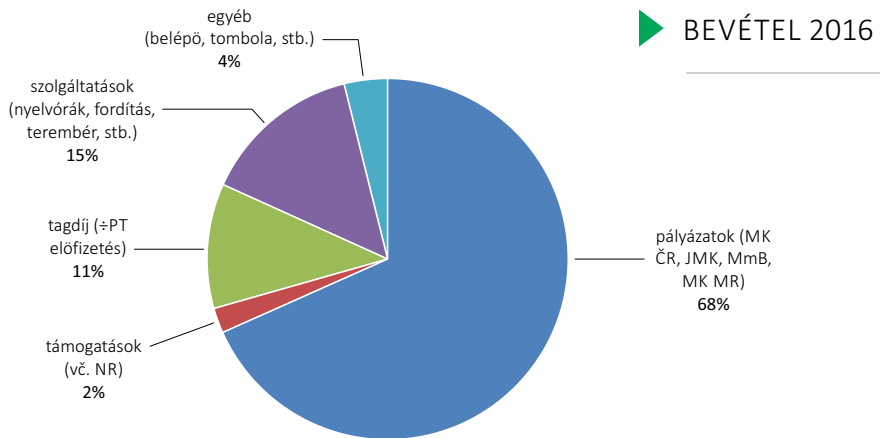
ZÁRSZÁMADÁS

A BRÜNNI HELYI EGYESÜLETBEN

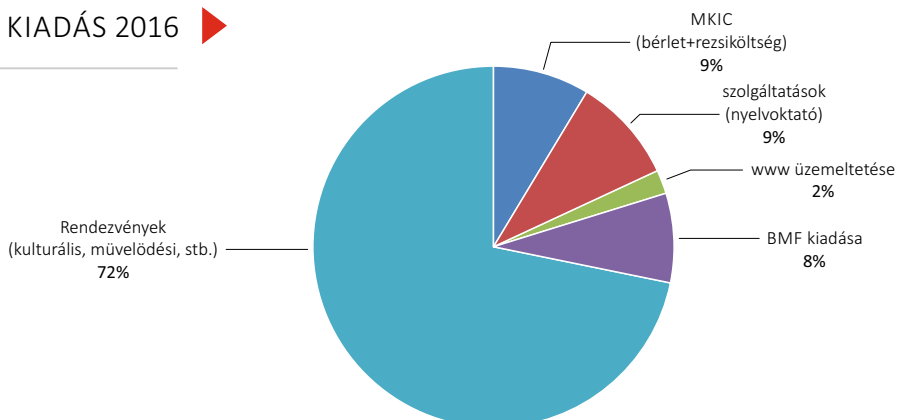
Egyesületünk 2017. február 22-én tartotta évváró tagsági gyűlését. A szervezet a Brünnben és környékén élő magyarok kb. 40%-át tartja nyilván, fizető tagjainak száma 94.

Az alábbiakban idézünk a szervezet működését és gazdálkodásátbemutató beszámolóból:

GAZDASÁGI BESZÁMOLÓ

KIADÁS 2016

ELLENŐRZŐBIZOTTSÁG JELENTÉSE

Az Alapszabály 17. cikkelye értelmében az Ellenőrzőbizottság feladata:

- ellenőrzi, hogy a szervezet tevékenysége összhangban van-e az Alapszabállyal és az érvényes törvényekkel;
- ellenőrzi a szervezet gazdálkodását;
- figyelmezteti a vezetőséget az észlelt hiányosságokra és javaslatokat adni azok elhárítására;

A fentiek alapján az Ellenőrzőbizottság megállapította, hogy

- a szervezet tevékenysége összhangban van az Alapszabállyal, a jelenleg érvényes törvény által előírt bejegyzése, közzététele az adónyilvántartásba és minden nyilvános adatbázisba megtörtént;
- a gazdálkodás a jóváhagyott költségvetés alapján történt, minden pályázati pénz az adományozók követelményeinek megfelelően rendben és időben voltelszámolva, valamint a szervezett 2016. évi adóbevallása az előírt mellékletekkel együttkerült benyújtásra;
- az Ellenőrzőbizottság javasolja –tekintettel a leltárban szereplő tárgyak, eszközök műszaki élettartamára–a leltárkészlet aktualizálását, a használaton kívüli eszközök leírását.

BENYOVSZKY MÓRIC NYOMÁBAN...

MINDIG MEGTISZTELTETÉSNEK ÉRZEM, HA MEGHÍVNAK EGY-EGY MAGYAR KLUBBA, HOGY BESZÁMOLJAK ÉLMÉNYEIMRŐL. ILYENKOR FOTÓIM VETÍTÉSÉVEL MUTATOM BE A HELYEKET, AMIKET MEGISMERHETTEM, ÉS AMELYEKRŐL MÁS TALÁN ÉVEK ÓTA ÁLMODOZIK. EZÁLTAL PRÓBÁLOM MEGISMERTETNI AZ ÉRDEKLŐDÖKKEL MÁS KULTÚRÁK TÖRTÉNELMÉT ÉS JELENÉT.

Megtiszteltetésnek veszem, hiszen a mai világban nem olyan természetes, hogy az emberek meghallgassák egymást. Az utazás közben tapasztalt érzések erősen személyes

dolgok. Sokat tanulok ilyenkor. Nemcsak más kultúrákról, szokásokról. Tanul az ember önmagáról is. Türelmet és alázatot is gyakorolhat.

Március 10-én izgatottan és lelkesen mentem a brünni magyarok közé. A fogadtatás őszinte és baráti volt, és nagyon kellemes, vidám hangulatban számolhattam be eddigi utolsó körutamról, Madagaszkár szigetéről. Ez a sziget a világ negyedik legnagyobb szigete, ám a legszegényebb, legfejletlenebb országok közé tartozik. Most már tudom, hogy semmihez sem hasonlítható. A hatalmas, tiszteletre méltó méretű majomkenyérfák /5-30 m magasak/, a játékos, eleven mozgású leműrok ficáncolása /89 fajtája él itt/, a sok színét változtató kameleon mind elbűvöl bennünket. Nemzeti parkjaikra az itteniek nagyon odafigyelnek, és nagyon tudatosan óvják a természetet. A csak itt élő sugarasteknősöket nemcsak mentik, de tenyésztik is. A kissé sovány, púpos

szarvasmarha, a zebu közeli ismerőssé vált, mert taxiként is szolgált, és gyakran – nagyon finoman elkészítve – a tányérunkra is került. A madagaszkári konyhán látszik, hogy a sziget francia gyarmat volt. A feketebőrű malgasok szegénysége, kissé távolságtartó, de kedves viselkedése /értsd, nincsenek még elrontva a turisták által, nem toladódoak, nem kéregetnek és nem követelőznek/. Vakítóan fehér mosolyuk levett a lábamról, és a gyerekek mély fekete, őszintén ráncsodálkozó szeme volt az, ami mindig megrogyasztotta a térdem és elolvasztotta a szívem. Ez az állapot mindig cukorkapapír zizgésével jár együtt és emiatt biztos sikert arattam kis barátainknál, de minden korosztály lelkesen és mosolyogva nyújtotta ilyenkor a kezét. Nincsenek ezek az emberek elkényeztetve, keményen dolgoznak a nehezen megmunkálható vöröses földjeiken, gépek nélkül, zebuik segítségével tartják rendben rizsföldjeiket. Ha már a színeket sorolom, nem hagyhatom ki a tenger türkiz színét és rengeteg árnyalatát, halainak és langusztáinak ízét. Élmény volt a zanakaói halászokkal a piroque nevű gyors csónakkal kirándulni és az általuk fogott és megsütött halakat elfogyasztani a vakítóan fehér homokban ücsörögve. Attól tartok, ezen a nagy szegénységen nagyon nehéz változtatni, és szinte képtelenség kitörni belőle. Az emberek az utcán élnek, állandó közösségben. A falu együtt vonul ki mosni a folyóra. A férfiak ugyanúgy mosnak, mint a nők, teljes az egyenjogúság. Míg a földre teregetett tiszta ruha szárad, az emberek családonként megfőznek a szabad ég alatt, beszélgetnek és társadalmi eseményé alakítják a mosást. Nyugalmuk mérhetetlen, és a gyakran hallott MORA-MORA az életfilozófiájukat bizonyítja – jelentése „nyugi, nem kell sietni, ráérsz, csak óvatosan és főleg lassan”. Ezért aztán teljesen természetes, hogy az étteremben 2-4 órát vár az ember az ételre. Az ott tanult mantra, a mora-mora gyakori ismétlésével nyugisak is maradtunk. A helyi malgas vezetőnk mondta is, hogy nekünk óránk van, nekik viszont idejük.

Antananarivo a sziget fővárosa és egyáltalán

nem főváros jellegű, nem a mi, európai elképzelésünk szerinti. Szerény, poros, szürke. Se sugárút, se sétány, se csodálnivaló épületek sokasága. 2003-tól a városnak magyar utca táblája van, amit a Magyar-Madagaszkári Baráti Társaság ajándékozott, hogy az az izgalmas és fordulatos életű Benyovszky Móricra emlékeztesse az arrajárókat. A híres utazó, író és nagy kalandor a Nyitra vármegyei Verbón született egy magyar-lengyel nemesi családba 1746-ban. Benyovszky Móric nyughatatlan természettel megáldott főnemes volt, aki kacifántos úton 1776-ban Madagaszkár királyává kiáltották ki. Alig negyvenévesen halt meg a francia kormányzó elleni harcban.

Engem elbűvölt ez a világ. Felejthetetlen élmény volt érezni az illatokat, érdekes volt behallgatni a helyiek zenés, gospeles és nagyon temperamentumos templomi imájába. Annak ellenére, hogy a konyhatáji tisztaságról nagyon más elképzelésünk van, előszeretettel ettünk az utcán, a helyiekkel és - hála a rumnak – nem betegedtünk meg. Kell ennél több?

Köszönöm a márciusi szíves fogadtatást és ígérem, ha a sors és ti is úgyakarjátok, szívesen elmesélem nektek élményeim a novemberre tervezett dél-amerikai utamról. Ismétlés a tudás anyja – Peru, Bolívia és Chile hívószavát hallom.....megint.

Baráti öleléssel Szeles Pál Ildikó

TISZAVIRÁG ÉS A BESENYÖI CITERÁSOK

a Dél-Morvaországi Kerület által megrendezett nemzeti kisebbségek napján

LÁTOGATÓBAN TESTVÉRSZERVEZETÜNKNÉL

**CSMMSZ BRÜNNI HELYI
EGYESÜLETE ÉS A CSEMAKOK
POZSONYPÜSPÖKI
ALAPSZERVEZETE KÖZÖTT
LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI
SZERZŐDÉS ALAPJÁN A KÉT
SZERVEZET MINDEN ÉVBEN
MEGLÁTOGATJA EGYMÁS
PROGRAMJAIT.**

2017. október 1-én a brünniek részt vettek a kitelepítés és deportálás 70. évfordulója alkalmából a pozsonypüspökiek által szervezett megemlékezésen, amire a a XXXI. Városi Kulturális Napok keretén belül került sor. A hálaadó szentmise és koszorúzás után a Csemadok tagjai bemutatták a „Négy emberöltő – egy órában” című darabot, melyet

Csanaky Eleonóra rendezett és ami nagy sikert aratott.

Vannak történelmi események, amelyekről az utókornak nem szabad megfeledkeznie. Egyrészt azért, hogy az atrocitások soha többé ne ismétlődhessenek, másrészt azért, mert múltismeret nélkül az ember kiszolgáltatott és önértékelése csorbát szenved. A több százezer magyar sorsát érintő deportáció, kitelepítés és reszlovakizáltatás a népiirtás egyik formája volt. Jégth Izabella szavaival idézve „műsorunkkal felmenőink iránti tiszteletünket szeretnénk kifejezni, s emlékezéssel figyelmeztetni rá: minden tett kollektív emlékeinkben él tovább. A rossz is, a jó is. Ebben a szellemben idézzük fel az elmúlt hét évtized történéseit”.

Mlejnek Ilona

A CONCORDIA 2010 KIÁLLÍTÁSA A BRÜNNI KATAKOMBY KIÁLLÍTÓTEREMBEN

A 2017. SZEPTEMBER 19. ÉS
OKTÓBER 15. KÖZÖTT, A
MAGYAR KULTURÁLIS NAPOK
RÉSZEKÉNT, A BRÜNNI
KÖZÖNSÉGNEK ALKALMA NYÍLT
MEGISMERKEDNI A CONCORDIA
2010 KÉPZŐMŰVÉSZETI CSOPORT
ALKOTÁSAIVAL. A KÁLLÍTÁS
KATALÓGUSÁBAN A
KÖVETKEŐKET OLVASHATJUK:

A Concordia 2010 csehországi magyar művészek társulása. A csoport 2000-ben alakult, és első kiállításán a Prágai Magyar Kulturális Központban mutatkozott be. Azóta is a rövidebb és hosszabb időközönként rendezett, rendszeres kiállításaival hírt ad magáról és a megalakulása óta eltelt 17 év alatt a csehországi és magyarországi művészeti élet egyedi jelenségévé nőtte ki magát. Számos nagy sikerű kiállításon szerepelt Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon. Jelenleg a csehországi nemzetiségi kultúra képzőművészeti részének egyedi képviselője. A Concordia tagjai a Cseh Köztársaságban élő magyar nemzetiségű vagy magyar származású képzőművészek, akik nemcsak a kortárs cseh képzőművészeti életben vannak jelen, hanem személyes alkotó tevékenységükkel és a Concordia által szorosan kötődnek az egyetemes magyar képzőművészethez is.

Blaskovics Éva / Gál Attila / Hanjal Mihály /
Kutas Ágnes / Lőrincsz Zsuzsa / Andrej Németh
Endre / Plátková-Ország Veronika / Stirber Péter
/ Struhár Boglárka / Szilva Emőke / Štefunková-
Szabó Erzsébet / Witzová Veronika

A csoport tagjait nem egy művészeti irányhoz való tartozás, valamilyen eszméhez, elvhez, művészeti vagy filozófiai irányhoz való kötődés tartja össze, hanem magyar gyökereik. A kiállított munkák alapján, de a művészek alkotói pályájának egészét ismerve is nyilvánvaló, képzőművészként mindegyikük a saját, egyéni művészi útját járja, és a képzőművészet irányzatainak síkján nem találunk (vagy alig találunk) közöttük kapcsolódási pontokat. A csoport tizenkét tagja között vannak önállóan rendszeresen kiállító művészek és olyan alkotók is, akik időnként, életpályájuk bizonyos szakaszaiban foglalkoznak képzőművészettel. Különböző életkorúak, és a képzőművészet különböző területein alkotnak. Vannak közöttük festők, grafikusok, szobrászok, fotósok és tervezők. A kiállított művekben mindegyikük sajátos, egyedi látásmóddal ábrázolja a világot, tükrözi az érzéseit, közvetíti gondolatait s mutatja be mindazt, amit művészi érzékenységgel láttatni szeretne az alkotások szemlélőivel. 2010 óta a csoport Concordia 2010 néven szerepel.

MAGYAR KULTÚRÁVAL EURÓPÁBA(N) AVAGY A MAGYAR STAFÍRUNK

2017. OKTÓBER 12-ÉN A
SKLENĚNÁ LOUKA
PADLÁSTERMÉBEN ROMHÁNYI
ANDRÁS, A CIVIL AKADÉMIA
ELNÖKE ELŐADÁSÁT
HALGATHATTUK. MINT A
„HÁROM A MAGYAR IGAZSÁG” AZ
ELŐDÁS IS HÁROM RÉSZBŐL
ÁLLT... MEG EGY A RÁDÁSBÓL.

1. Mit hoztunk magunkkal Keletről?
 2. Mit adtunk Európának és a világnak európai létünk 1100 éve során?
 3. Mi az, amivel ma is gazdagítjuk Európát?
- + Esélyeink, feladataink útravaló

András előadását egy Györfly István idézettel kezdte:

"Európa nem arra kíváncsi, hogy átvettünk-e mindent, amit az európai művelődés nyújthat, hanem arra, hogy a magunkéból mivel gyarapítottuk az európai művelődést."

A másfélórás előadás alatt felsorolt magyar kulturális hozomány – más szóval "staffirung" – büszkeséggel töltött el bennünket. Jogosan! Zrínyivel együtt joggal mondhatjuk: „egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók!” De különbek sem! Bármelyik nép gyermeke áll is neki, hasonló listát maga is össze tud írni. Akkor mégis miben vagyunk különlegesek? Romhányi András előadásából idézünk:

A világtörténelemben csak egyetlen korszak volt, amikor a magyarok – kulturális téren – Európa élvonalába tartoztak; a reneszánsz idején, Mátyás korában. Ekkor azonban mi nem

a magyar kultúrával jártunk az élen, hanem az olasz kultúrát közvetítettük Nyugat felé.

Egyvalamit azonban tudunk. Át tudjuk venni a másik nép kulturális értékeit és saját magunk arcára, saját ízlésünk szerint átformálni azokat. S, ha a Nyugat találkozik ezzel a – különös, de számára mégiscsak valahonnét ismerős – kultúrával, elismeri és befogadja azt. Mi úgy tudjuk, hogy tipikus magyar katonadal a „Gábor Áron rézagyúja”. Nos a dallam eredetileg egy lassú ütemű ír gyászdal motívuma. Akárcsak a „tipikus” magyar népdal, „Az árgyelus kismadár”, amely pedig eredetileg francia népdal. A magyarokhoz jöve erre ismer rá az ír és a francia, s ettől válik az fontossá számára.

Ebben vagyunk tehát különlegesek. Ha meg tudjuk őrizni saját kultúránkat, akkor van mihez képest befogadni a másik kultúrát; s van, aminek segítségével át tudjuk azt alakítani saját képünkre. Ezért fontos a magyarság kultúrája Európának!

Ha a németek pontosan akarják tudni, hogy elődeik hogyan énekeltek: élőben meghallgathatják itt! Sebő Ferenc mondja: „Ha

Európa kíváncsi a múltjára, jöjjön el a magyarokhoz!”

Ehhez persze egyrészt önmagunkat kell ismerni. Másrészt Európát.

Keletről jöttünk és nyugatra tartottunk. Furcsa nép vagyunk. Azt mondják: a nyugati ember gyorsan halad, de nem lát. A keleti ember lassú, de jó lát. Ha a nyugati a nyakába venné a keletit: gyorsan haladhatna, és közben látna is. Mi nyakunkba vettük saját magunkat! Itt vagyunk! :-)

„A néphagyomány tart meg bennünket magyarnak, s a nemzetközi műveltség tesz bennünket európaivá. Ha azonban csak az európaiságra törekszünk, lehetünk nagyműveltségű népek, de minél hamarabb megszűnünk magyarok lenni. Beleolvadunk abba a nagy nyugati nemzetbe, melynek a műveltséghatását legkönnyebben elfogadjuk...” Györfly István (1939):

A magyarság két és fél évezrede a népek vándorlásának keresztútján, mintegy a mérleg nyelve volt.

Közvetítő szerepünk nemcsak a múlté. Európa nyugati részén az egységesülés és kiegyenlítődés folyamata zajlik, míg keleti részén most zárul az önálló nemzetállamok kialakulása. E két folyamat között mi vagyunk a híd. Az ország keleti felét Hunniának, nyugati felét Pannóniának hívják; jelezvén a keleti és a nyugati kultúrát. Ezt a kétfajta kultúrát középpűt egy folyó szeli át: a Duna. Ezen van egy gyönyörű gyöngyszem. Egy város: Budapest. Ennek közepén pedig ott van egy híd: a Lánchíd, ami összeköt.

Befejezésül egy idézet Kodály Zoltántól: „Egyik kezünket még a kagán tatár, a votják, cseremiszfogja, másikat Bach és Palestrina. Össze tudjuk-e fogni e távoli világokat? Tudunk-e Európa és Ázsia kultúrája közt nem ide-oda hányódó komplenni, hanem híd, s talán mindkettővel összefüggő szárazföld? Feladatunk elég volna újabb ezer évre!”

Romhányi András 2017. október 12-én megtartott előadásának anyagából válogatta: Vojtek Zoltán

A PÁSZTORTŰZ CSEHORSZÁGBAN

A 2017-ES ÉV FOLYAMÁN A PÁRKÁNYI PÁSZTORTŰZ NÉPTÁNCSCSOPORT KÉT ALKALOMMAL IS VENDÉGSZEREPELT CSEHORSZÁGBAN. CSOPORTVEZETŐNK, FEKETE LÁSZLÓ AKTÍV TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉS ISMERETSÉGÉNEK KÖSZÖNHETŐEN MEGHÍVÁST KAPTUNK KÉT RANGOS ESEMÉNYRE IS.

Június 11-én Karvinán, a „Prolínáni kultur” nemzeti kisebbségek fesztiválján képviselhettük a magyarokat. S ha már eleget tettünk a felkérésnek és útnak indultunk, nem hagyhattuk ki a környék nevezetességeinek megtekintését sem. Rožnov pod Radhoštěm városának skanzene az ún. Dřevěné městečko a maga korabeli épületeivel nagyon belopta magát a szívünkbe. A szabadtéri múzeum színpadán – az épp arra járók nem kis meglepetésére – az rögtönzött karikázót is eljártun. Ezután a Hukvaldy vár parkerdejében tettünk egy sétát, ahol a nyakunkba zúduló nyári zápor maradandó élményekkel gazdagította kis csapatunkat.

Karvinára érve igazi fesztiválhangulat fogadott: a főtéri nyüzsgés, népviselethe öltözött emberek, a fabódékban saját nemzeti ételeiket

kínáló vietnami, görög, lengyel és cseh árusok, valamint a különböző zenei stíusok kavalkádjá. Úgy érzem, fellépésünk fergetegesre sikerült – felvidéki magyar táncainkat a közönség nagy lelkesedéssel és tapsal fogadta, így legényeink ráadásként méhkeréki tapsos táncsal lepték meg a fesztiválra ellátogatókat – és nem utolsó sorban a jelenlevő brünni ismerősöket.

November 25-én a CSMMSZ brünni szervezetének felkérésére újra Csehországba utaztunk. Útban a rendezvény helyszínére magával ragadott a város karácsonyi vásárának meghitt hangulata. A fényekben pompázó villamosok, forralt bor és a puncs illata, finomabbnál finomabb sajtok és a kézműves bódék portékái láttán mi is ráhangolódtunk a közelgő ünnepekre.

Este a Magyar Kulturális Napok galaestjén szerepeltünk, ahol magyarbódi és gömőri táncokat mutattunk be a bálozó közönségnek, valamint az ugyancsak ott szereplő Besenyői Citerazenekarral egy közös produkciót adtunk elő. A citerások úgy pengették a Vág-Garamközi dalokat, hogy öröm volt rá táncra perdülni. A zene és a tánc megalapozta az est további hangulatát, a Hotel Slávia termei magyar népdaloktól és nótáktól zengtek. Jó volt egy idegen országban, magyarok között magyarnak lenni és ha csak egy kis időre is, részévé válni egy összetartó kis közösségnek.

Még egyszer köszönjük a szervezőknek a meghívásokat, és reméljük, a jövőben is találkozunk hasonló eseményeken, rendezvényeken. Mert csak az élő kultúra nyújt igazi élményt!

A 2017-es év eseménynaptára

Február 22., Régi városháza, Radnická 8

A CSMMSZ brünni szervezetének évváró tagsági gyűlése

Február 25., Régi városháza, Radnická 8

Magyar nyelvű istentisztelet

Ígét hirdetett: **Éles György** református lelkész (Prága).

Társrendező: Prágai Református Missziói Gyülekezet

Március 1., Régi városháza, Radnická 8

Az Őshazától a Kárpát-medencéig – előadás és könyvbemutató

Vendégek: **Sudár Balázs** történész és **Petkes Zsolt** régész (Magyar Tudományos Akadémia – Magyar Őstörténeti Témacsoport, Budapest).

Társrendező: Pro traditio plus polgári társulás

Március 10., Régi városháza, Radnická 8

Madagaszkár: Benyovszky Móric szigetén jártam – előadás és élménybeszámoló

Vendég: **Szeles Pál Ildikó**

Március 11., Magyarország Nagykövetsége, Prága

Ünnepi fogadás március a 15-i nemzeti ünnep alkalmából

Március 15., Špilberk

Ünnepi megemlékezés és koszorúzás a magyar jakobinusok emléktáblájánál

az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc kitörésének 169. évfordulója alkalmából.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub

Március 24., Régi városháza, Radnická 8

Irodalmi est és író-olvasó találkozó

Vendégünk: **Benedek Szabolcs** József Attila-

díjas író, a VB-győztes Magyar Íróválogatott tagja. A beszélgetést vezette: **Haklik Norbert** író.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub; a Szépirok Társasága támogatásával.

Április 11., Régi városháza, Radnická 8

Műveltségi vetélkedő

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub

Április 27., Régi városháza, Radnická 8

Szomolai Tibor: Felvidéki saga – könyvbemutató

Vendégünk: **Szomolai Tibor**, a könyv szerzője.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub

Május 10., Janáček Színház, Rooseveltova 1-7

Demencia: a budapesti Proton Színház előadása

Közös színházlátogatás. Az előadásra a „Divadelní svět Brno 2017” fesztivál keretén belül került sor.

Május 13., Régi városháza, Radnická 8

Magyar nyelvű református istentisztelet

Ígét hirdetett: **Éles György** református lelkész (Prága).

Társrendező: Prágai Református Missziói Gyülekezet

Május 19., Régi városháza, Radnická 8

Irodalmi est és író-olvasó találkozó

Vendégünk: **Lanczkor Gábor** József Attila-díjas író. A beszélgetést vezette: **Haklik Norbert** író.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub; a Fiatal Írók Szövetsége és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Május 21., Lužanky park

A Dél-morvaországi Kerület Nemzeti

Kisebbségeinek Napja

Rendező: Dél-morvaországi Kerület – Nemzeti Kisebbségek Bizottsága és a nemzeti kisebbségek kulturális szervezetei

Május 28., Kuřim, kastélypark

Nemzetiségek Napja

Rendezők: Kuřim város, kuřimi római katolikus plébánia

Június 10., Olomouc / Mírov

Megemlékezés gróf Esterházy János tiszteletére

Magyar nyelvű szentmise az olomouci Szent Vencel-székesegyházban, koszorúzás Esterházy János jelképes sírjánál a mírovi rabtemetőben.

Rendező: CSMMSZ – Ostrava

Június 11., Karviná-Fryštát, Masarykovo nám.

„Kultúrák találkozása” – nemzeti kisebbségek fesztiválja

A fesztiválon fellépett a párkányi **Pásztortűz Néptánccsoport**.

Rendező: Městský dům kultury Karviná

Június 16., Artschool, Kotlářská 5

„Valami” – Štefunková-Szabó Erzsi képzőművész kiállításának megnyitója

Augusztus 25-27., Kouty

A CSMMSZ 19. művelődési-anyanyelvi tábora

Szeptember 12-16., Brünn

BABYLONFEST 2017 – a brünni nemzeti kisebbségek fesztiválja 10. évfolyama

Nemzetek fája; Szabadtéri koncertek (Kumbalu, Čankišou); Nemzetek meséi – workshop az iskolások számára; Irodalmi műhely: nemzetek meséi; Komolyzenei koncert (vendég: Kodály Kórus Debrecen); A nemzeti kisebbségek csapatainak teremfoci-bajnoksága; Babilon a Špilberk alatt – népviseletes felvonulás, a kisebbségek hagyományörző csoportjainak és szólistáinak fellépése (a programban közreműködött az ostravai Csalogányok éneklőcsoport).

Szervezők: Brünn város – Nemzeti Kisebbségek Bizottsága, TIC Brno és a brünni nemzeti kisebbségek egyesületei

Szeptember 16., Galerie Katakomby, Zelný trh 9

CONCORDIA 2010 – a csehországi magyar képzőművészek csoportjának kiállítás-megnyitója

Társrendező: Centrum experimentálního divadla Brno

Szeptember 18., Tugendhat-villa, Černopolní 45

Vojtek János zongorakoncertje

Október 9., Ružinov művelődési ház, Pozsony

„Páratlan páros” – a kassai Thália Színház előadása, a Városi Kulturális Napok ünnepélyes megnyitása

MAGYAR KULTURÁLIS NAPOK 2017

Október 12., Skleněná louka - padlášterem, Kounicova 23

Magyar kultúrával Európába(n) avagy A magyar stafírunk

Előadó: **Romhányi András** (Budapest).

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub

Október 13., Kavárna Trojka, Dominikánská 9

Folklórest, slam poetry és táncház

Közreműködtek: a budapesti **Fakutyánépi** zenekar, a rosznyói **EndOrFin** zenekar, valamint Gyenge Veronika, György Ádám és Varga Bianka slammerek.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub

Október 14., Music Lab, Opletalova 1

Magyar buli

Közreműködtek: a **Kodachrome**, az **I Love You Honey Bunny** és a **ZSEB** zenekarok.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub

Október 16., Régi városháza, Radnická 8

A brünni nemzeti kisebbségek képviselőinek találkozója és kulturális estje

Előadás: **A magyar film jelenkori irányzatai és sikerei**

Előadó: **Dr. Jaromír Blažejovský** filmtörténész (Masaryk Egyetem).

Október 20., Régi városháza, Radnická 8

Irodalmi est és író-olvasó találkozó

Vendégeink: **Gyukics Gábor** költő és **Robert Svoboda** műfordító. A beszélgetést vezette: Haklik Norbert író.

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub; a Szépirodók Társasága támogatásával.

Október 21., Szent Család-templom, Grohova 18 / Špilberk

Magyar nyelvű szentmise

Ünnepi megemlékezés és koszorúzás Kazinczy Ferenc emléktáblájánál

Társrendező: Csemadok – Pozsonyi VV, Prágai Magyar Katolikus Plébánia

November 25., Hotel Slavia, Solniční 17

A Magyar Kulturális Napok gálaestje

Közreműködtek: a párkányi **Pásztortűz Néptánccsoport** és a **Besenyői citerások**, valamint a **Gajmesz Band**.

*A rendezvény védnöke: **dr. Boros Miklós**, Magyarország rendkívüli és meghatalmazott prágai nagykövete*

November 29., Régi városháza, Radnická 8

A reformáció háttere röviden – előadás a reformáció 500. évfordulója tiszteletére

Előadó: **Éles György** református lelkész (Prága).

Társrendező: Kazinczy Ferenc Diákklub, Prágai Református Missziói Gyülekezet

December 8., K-Trio kulturális központ, Ostrava

Gálaest a CSMMSZ ostravai helyi egyesülete megalakulásának 25. évfordulója tiszteletére

December 9., Szent Család-templom, Grohova 18

Magyar nyelvű adventi szentmise

A misét celebrálta: **Balga Zoltán** (Prága)

Társrendező: Prágai Magyar Katolikus Plébánia

December 15., Hotel Slavia, Solniční 17

Adventi találkozó és a 2017-es év értékelése

MAGYAR VONATKOZÁSÚ ESEMÉNYEK A BRÜNNI BABYLONFESTEN

BRÜNN (BRNO) VÁROSA IMMÁR TIZEDIK ALKALOMMAL SZERVEZTE MEG A HELYI KISEBBSÉGEK FESZTIVÁLJÁT, A BABYLONFESTET. A HELYI MAGYAROK IDÉN IS BEMUTATHATTÁK GAZDAG KULTÚRÁJUKAT. SZERDÁN MAGYAR NÉPMESÉKET VONULTATTÁK FEL, PÉNTEKEN A DEBRECENI KODÁLY KÓRUS, SZOMBATON PEDIG AZ OSTRAVAI CSALOGÁNYOK KARA LÉPETT FEL. AZ EGYHETES FESZTIVÁL ZÁRÓNAPJÁN MEGNYÍLTA CSEHORSZÁGI MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA A KATAKOMBA GALÉRIÁBAN.

BRÜNNI BABILON

Nagy Ildikó, Petőfi-ösztöndíjas írása

Brünnről a magyar olvasóknak talán Spilberk vára, annak is a börtön része jut elsőként eszébe, ahol a magyar jakobinusok tizenöt tagú csoportja, élükön Kazinczy Ferenc íróval raboskodott. Azóta már sok víz lefolyt a Dunán illetve a Svitáván, és Brünnben is sok minden változott, így az ott élő nemzeti kisebbségek egymáshoz való viszonya is. Ezt bizonyítja az immár tizedik alkalommal megrendezett Babylonfest is, a morva fővárosban és annak környékén élő kisebbségek fesztiválja. Az egyhetes esemény résztvevőit nemcsak a környező népek (lengyelek, magyarok,

németek, szlovákok, romák, ruszinok, ukránok), hanem a különböző okokból ide került nemzetek is (bolgárok, oroszok, vietnamiak) alkotják. A színvonalas rendezvény elsődleges célja az, hogy megismerjék egymás kultúráját, gazdagítsák és kiegészítsék egymást, rámutassanak arra, hogy együtt, közös erővel és akarattal, egymás elfogadásával sok mindenre képesek.

A kultúra mint olyan, nagyon gazdag fogalom, magába foglalja a nyelvet, népi kultúrát, irodalmat, zenét, képzőművészetet és természetesen a gasztronómiát is. Mindebből bőven adott ízelítőt a CSMMSZ brünni egyesülete: a programsorozat első napjaiban magyar népmeséket olvastak föl cseh fordításban gyerekeknek, pénteken ők vezették a komolyzenei estet, ahol a magyar zongoristát, Vojtek Jánost, a lengyel és olasz operaénekeseket valamint az orosz harmónikást a világhírű Debreceni Kodály Kórus követte. A koncerten olyan művek hangzottak el, mint az Óda a muzsikához, Norvég leányok, Este, Miserere stb. A hangverseny végeztével, a fogadáson pedig egy spontán énekkel, a Fölszállott a pávával köszöntötték az idegenvezetőjüket, aki sok helyi legendával ismertette meg a kórust. A szombati nap volt talán a legmozgalmasabb: a reggel futballbajnoksággal kezdődött, ahol a magyar fiúk becsületesen küzdöttek, és éppen lemaradtak a dobogóról. A délután a folklórról és a gasztronómiáról szólt. A város központjában a fesztivál résztvevői népviseletbe öltözve, zászlókat lengetve

vonultak föl, hívogatták a szemerkélő esőben sétálókat a színpadhoz. A szomorkás idő sem jelentett akadályt az első fellépőknek, ostravai Csalogányoknak abban, hogy vidáman énekeljenek, és népdalainkat megismertessék a közönséggel. A színpad körül minden nép ízelítőt adott a konyhájából. Bizonyára nem meglepő, hogy a magyar stand előtt végig tömeg állt, hiszen a brünni magyarok tengersok finomsággal készültek. Az estéhez közeledvén a Katakomba galériában folytatódott a

rendezvénysorozat, ahol a csehországi magyar képzőművészek közös kiállítását nyitották meg. A Concordia 2010 csoportosulás műveinek különleges hangulatot adott pincehelyiség, ahol hosszasan lehetett volna még diskurálni a látottakról, ha nem közeledett volna a záróesemény, a gálaest. A remek hangulatú est nem maradhatott magyar program nélkül: a magyar fűszerek ismertek Morvaországban is, ezért próbára lettek téve a díszvacscora vendégei – ki ismer föl többet belőlük? A győztes nevét sajnos nem árulhatom el. Annyit viszont igen, hogy reménység szerint ez a nagyszerű rendezvény, a közös munka továbbra is folytatódik, és jövőre is jelen lesznek a magyarok a Babylonfesten.

Petőfi PROGRAM

A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága által létrehozott Petőfi Program célja fő célja a szórványterületeken fogyásban lévő magyarság identitásának megerősítése, a meglévő közösségekerősítése. Továbbá:

- *a magyarság összetartozás-tudatának erősítése;*
- *a külhoni magyar szórványközösségek értékörző munkájának és tájékoztatási, közösségépítő tevékenységének támogatása az ösztöndíjasok jelenlétével, erősítve ezzel a külhoni magyarok nemzethez való kötődését;*
- *szakmailag elhivatott, gyakorlati tapasztalattal rendelkező, a közigazgatás nemzetpolitikai tevékenysége iránt elkötelezett szakember-utánpótlás biztosítása.*

TRADIČNÍ KULTURNĚ-SPOLEČENSKÝ VEČER

SE KONAL V PONDĚLÍ 16.10.2017
OD 17 HOD. VE VELKÉM SÁLU
CENTRA NÁRODNOSTNÍCH
MENŠIN NA STARÉ RADNICI
(RADNICKÁ 8, 2. PATRO).
ORGANIZACE LETOŠNÍHO
SETKÁNÍ SE UJALA MAĎARSKÁ
NÁRODNOSTNÍ MENŠINA, SVAZ
MAĎARŮ- CSMMSZ, Z.S., P.S.
BRNO. AKCE BYLA ZAŘAZENA DO
SÉRIE KULTURNĚ-
SPOLEČENSKÝCH PROGRAMŮ,
ORGANIZOVANÝCH V RÁMCÍ DNŮ
MAĎARSKÉ KULTURY 2017.

Na úvod účastníky za pořadající spolek přivítal a přednášejícího představil Ing. Attila Detáry. Hlavním bodem programu byla přednáška "Současné trendy a úspěchy maďarské kinematografie", kterou přednesl pan PhDr. Jaromír Blažejovský, Ph.D., odborný asistent Ústavu filmu a audiovizuální kultury na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity.

Stručnou prezentaci o aktualitách a činnosti spolku přednesla předsedkyně Ing. Monika Fazekas.

Po prezentacích na přítomné čekalo posezení v příjemném prostředí s drobným občerstvením, které připravili členové spolku.

Nejdůležitějším přínosem těchto setkání je možnost dozvědět se víc o kultuře a životě pořadající menšiny a společná diskuze zástupců z řad různých menšin v přátelské, neformální atmosféře.

CIVIL AKADÉMIA ERDÉLY, 2017

TIZENHATODIK ALKALOMMAL TALÁLKOZTAK A KÁRPÁT-MEDENCE HÉT ORSZÁGÁBÓL EGY-EGY CIVILSZERVEZET VEZETŐI. A TALÁLKOZÁS CÉLJA A MEGALAKULÁS ÓTA, HOGY MEGISMERJÜK EGYMÁST, KICSERÉLJÜK TAPASZTALATAINKAT, ÖTLETEINKET, MEGOSSZUK GONDJAINKAT, ÖRÖMEINKET – ERŐSÍTÜK EGYMÁST.

Egy évvel ezelőtt a LIMES-ANAVUM Regionális Honismereti Társulás volt a vendégfogadó, amely szervezésében az Alsó-Garam mente és Komárom városának gazdag történelmi, néphagyományi és turisztikai nevezetességeit ismerték meg az idelátogatók – Komáromtól Ipolyszakállasig.

Az idén az erdélyiek döntöttek úgy, hogy a Mezőségbe hívják a civileseket, és Erdély egyik leggazdagabb vidékének értékeibe nyújtottak betekintést. Kolozsvár, Szék, Szamosújvár, Válaszút és környéke nevezetességein kívül, a legnagyobb meglepetést a Téka Alapítvány vezetőinek (ők voltak a szervezők is) tevékenysége és eredményeik adták. E fiatalokból álló csapat az idén megnyitotta azt az oktatási intézményt, ahol helyből és a környékről négyszáz kis- és nagydiák (nulladiktól a tizenkettedik évfolyamig) tanul a legkorszerűbb oktatási formákkal, módszerekkel. S mindehhez az alapítvány bentlakásos kollégiuma is működik – sokszínű nemzeti és történelmi öntudatot erősítő programmal. Elsősorban a néptánc, a népzene,

a kézművesség a fő foglalkoztatási témájuk mind a kollégiumban, mind a Feketelakon az általuk létrehozott táborban.

A Civil Akadémia elmúlt tizenöt évének történetét (benne a tavalyi felvidéki úttal) a nagyváradi Dukrét Géza és a CA indítójának, Romhányi Andrásnak köszönhetően, egy kötetben kapta meg minden résztvevő.

Dániel Erzsébet
(forrás: *Felvidék Ma*)

Vajdasági, brünni magyarok, valamint Erdély és Felvidék képviselői találkoztak (felvidek.ma/Velez Teodóra)

KÉTSZÁZ ÉVE SZÜLETETT ARANY JÁNOS

A 200 ÉVE SZÜLETETT ARANY JÁNOSRÓL IRODALOMÓRÁN AZT TANULTUK, HOGY LEGNAGYOBB KÖLTŐINK KÖZÜL NEKI VOLT A LEGNAGYOBB SZÓKINCSE.

Az ún. big data számítógépes technológia segítségével mára már lehetővé vált ennek a közismert állításnak az ellenőrzése. Egy 2015-ben folytatott analízis rangsorolta a műveikben legtöbb egyedi szót használó költőinket. A listát valóban Arany János vezeti, aki élete során költeményeiben 287 425 szót írt le. Ebből összesen 59 697 az egyedi szó, és ha a ragozott formákat nem tekintjük külön szónak, akkor valamivel több, mint 16 ezer.

	Költő	Leírt szavak	Egyedi szavak	Egyedi szótövek	Egyedi/leírt szavak
1	Arany János	287.425	59.697	~16.000	20,77%
2	Vörösmarty Mihály	214.104	43.938	~12.000	20,52%
3	Petőfi Sándor	154.721	32.855	~9.600	21,23%
4	Ady Endre	124.574	30.243	~10.400	24,28%
5	Babits Mihály	398.003	27.116	~11.000	6,81%
6	József Attila	62.811	19.635	~8.200	31,26%

Arany költői nyelvének gazdagságát a Toldi negyedik énekének álom-allegóriájával idézzük fel:

*Majd az édes álom pillangó képében
Elvetődött arra tarka köntösében,
De nem mert szemére szállni még sokáig,
Szinte a pirosló hajnal hasadtáig.
Mert félt a szunyogtól, félt a szűrös nádtól,
Jobban a nádának csörtető vadától,
Félt az üldözőknek távoli zajától,
De legis-legjobban Toldi nagy bajától.*

*Hanem amidőn már szépen megpitymallott,
És elült a szunyog, és a zaj sem hallott,
Akkor lelopódzott a fiú fejére,
Két szárnyát teríté annak két szemére;
Aztán álmomézet csókolt ajakára,
Akit mákvirágból gyűjte éjtszakára;
Bűvös-bájos mézet, úgy hogy édességén
Tiszta nyál csordult ki Toldi szája végén.*

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT SZABÓ MAGDA

NEVES ÍRÓNK, SZABÓ MAGDA
REGÉNYEI NEMCSAK
MAGYARORSZÁGON ARATTAK
SIKERT, A MÚLT SZÁZAD
HATVANAS ÉVEI VÉGÉTŐL
KEZDVE NAGY RÉSZÜK ELJUTOTT
A CSEH OLVASÓKHOZ IS.

Születésének 100. évfordulóján az iDNES cseh hírportál Szabó Magdát magyar bestseller íróként emlegette, s a Wikipedia cseh változata felsorolja csehül megjelent könyvei listáját is:

**Freska (Freskó, 1958, cseh kiadás 1961),
Řekněte Žofince (Mondják meg Zsófikának,
1958, cseh kiadás 1961 és 1972), Zabijačka
(Disznótor, 1960, cseh kiadás 1963), Karneval
(Álarcosbál, 1961, cseh kiadás 1965 és 1970),
Ostrovnímodř (Sziget-kék, 1959, cseh kiadás
1968), Narozeniny (Születésnap, 1962, cseh
kiadás 1972), Kateřinská ulice (Katalin utca,
1969, cseh kiadás 1974), Socha vzdechů
(Abigél, 1970, cseh kiadás 1974), Staromódní
příběh (Régimódi történet, 1977, česky 1981),
Přihlížitelé (A szemlélők, 1973, cseh kiadás
1983), Dveře (Az ajtó, 1987, cseh kiadás 2004)**

SZABÓ MAGDA VILÁGÁT
NÉHÁNY GONDOLATÁVAL
IDÉZZÜK FEL:

„Az ember annyi, amennyit másokért tesz,
mindenkiért.”

„A szülői szeretet valutája csak a gyermeki
szeretet valutájával egyenlíthető, ami nem
váltható sem öregek otthonára, sem
luxuskörülmények közt biztosított magány
élményére, szeretetre csak szeretet felelhet,
s ha nem teszi, a gyermek karrierestül
megbukott mint ember.”

„Ha meg akarsz tartani valakit magadnak -
ereszd el! Szabadság nélkül nincs semmi.”

„Attól, hogy az ember nem beszél valamiről,
még gondol rá. Sőt. Többet gondol rá.”

„Megtanulja az ember, hogy nem azok a percek
a legsúlyosabbak, amelyekben valóban történik
valami (...), hanem a látszólag ártatlanok,
üresék.”

A centenáriumi évében az író nő szülővárosában, Debrecenben,
avattak szobrot

A REFORMÁCIÓ 500. ÉVFORDULÓJA WITTENBERGBE KERÉKPÁRON

**A PANNONHALMI BENCÉS
GIMNÁZIUM DIKJAI FIGYELEMRE
MÉLTÓ MÓDON EMLÉKEZTEK
MEG A REFORMÁCIÓ 500.
ÉVFORDULÓJÁRÓL: KERÉKPÁRON
TETTÉK MEG AZ UTAT
WITTENBERGBE. KOMÁLOVICS
ZOLTÁN ÍGY SZÁMOLT BE A
CSAKNEM EZER KILOMÉTERES
ÚTRÓL:**

„A biciklitúra olyan, mint az élet. Minden megtörténik benne: az is, amit vársz, és az is, amire csak rémálmaidban gondolsz. Mész felfelé, kapaszkodsz a szerpentin újabb és újabb ívein. Lassan, de haladsz felfelé. Aztán jön a lejtő. Lefelé könnyebb. Olyan mintha repülnél. Ám a lejtő alján már látod a következő emelkedőt. Lentről nagyon meredek, szinte

megmászhatatlan. Mégis nekiindulsz. Felfelé nehezebb. Közben megázol, elázol, majd megszáradsz. Szikkad a tested. Szállást készítesz magadnak. A lehetőségekhez képest a legjobbat. Aztán lebontod, mert odébb kell állnod. Látod a templomok tornyait. Először távolról, mint egy karcolást, aztán közelebről, ahogy föléd magasodik. Végül belülről, ahogy körbe vesz, rád zárul. És mindig közeledsz a cél felé. Sokszor nem is hiszed, mert eltévedtél – de mégis. A bicikliúton el lehet, sőt, el is kell tévedni. Hogy újra a célra fókuszálhass. A cél most Wittenberg volt. Lutherstadt. Reformáció 500. Fordítva terjedtünk, mint Luther tanai. Délről észak felé. Ez a biciklisnek nehéz irány. A szél miatt. A fő csapásirány: Pozsony, Brünn, Prága, Děčín, Drezda, Wittenberg. Horváth Tamás tanár úr osztályának 18 tanulója (és egy „vendéghallgató” lány!) konokul taposta a pedált. 980 kilométert. Az út végére, a wittenbergi vártemplom kapujához érve már ismertük Luther valamennyi téziséit. (Egyébként

nagyon szórakoztató részek színesítik a szöveget.) Reggelente ennek olvasásával kezdtük a napot. A magunk téziseit nem fűgeszthettük ki, pedig bizonyára mindannyian

hegyláncok fölé. Szerencsés zarándokok voltunk! A nagy bajok elkerültek bennünk, a szépségeket pedig megtaláltuk, (akármilyen magasan voltak) hála Horváth tanár úr

megszövegeztük. Fejben, az út során. Emelkedéskor és zuhanáskor. A fiúk nagyon sokat beszélgettek a tekerés alatt. Kettes-hármas rajokban, egymás szavába vágva. De néha mindenki elcsendesült – talán a fáradtságtól, talán szükségből. Bicikli biciklit követett – némán rótták a kilométereket. Csendben, magukban. Jó volt látni őket ebben a haladásban. Láttuk Prága és Drezda komor és fenséges tornyait, voltunk „minta” koncentrációs táborban, hallottuk az Elba morajlását egy szörnyű vihar közepette. Bevetettük magunkat Szász-Svájc vadromantikus sziklarenetegébe. Láttuk azokat az ormokat, amelyek annyira lenyűgözték Caspar David Friedrichet, hogy szinte szilárd pontra se volt szüksége, hogy megfesse a német romantika legerősebb képeit. Végignéztük a Zwinger remekműveit Raffaelotól Tiziánig. Ott álltunk a Sixtusi Madonna előtt. Felmásztunk a félelmetes és fenséges köngisteini erődbe, ami koronaként emelkedik a

hajlíthatatlanságának: a szépségért küzdeni kell!A nyolcadik nap délután érkeztünk meg Wittenbergbe, ahol szinte azonnal eltűntünk a zarándokcsoportok rengetegébe. Valószínűleg buszokkal vagy autókkal érkeztek. Mi, pannonhalmiak, biciklivel, csengőszóval gurultunk be a városba. Messziről érkeztünk. Sok mindent láttunk és kaptunk az úton. Mégis, amikor begurultunk Wittenbergbe, úgy éreztem, hogy mi is hoztunk valamit Pannonhalmáról Wittenbergnek. Valami nagyon fontosat. Túl a téziseken.

A biciklitúra olyan, mint az élet. Minden megtörténik benne: az is, amit vársz, és az is, amire még várni se tudtál. Mész felfelé, kapaszkodsz a szerpentin újabb és újabb ívein. Lassan, de haladsz felfelé.”

Komálovics Zoltán

A CSEH HIMNUSZ TÖRTÉNETÉBŐL

A CSEH NEMZETI HIMNUSZ A „KDE DOMOV MŮJ” (HOL VAN HAZÁM?) SZÖVEGÉT JOSEF KAJETÁN TYL, DALLAMÁT FRANTIŠEK ŠKROUP ÍRTA.

A dal először a Fidlovačka című darabban hangzott el 1834-ben. A vígjáték nem aratott sikert, a bemutató után csupán egyszer ismételték meg, a dal viszont a következő évtizedekben, a cseh nemzeti újraéledés korában, igen népszerűvé vált. A Fidlovačka-t színházban 1917-ben mutatták be újra, a Kde domov můj pedig az 1918-ban kikiáltott Csehszlovák Köztársaság himnuszának lett első fele, amit a szlovák „Nad Tatrou sa blýska...” követett.

*Kde domov můj, kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!*

*Hol van honom, hol a hazám?
Hol patak zúg a hegy hátón,
Csörgedez a rónaságon.
Űde virág a kertben,
Mint egy földi édenben.
Ez az isten áldotta föld,
Cseh föld a hazám,
Cseh föld a hazám.*

A cseh himnusz korán és szerzőin kívül a vers keletkezési helyét is ismerjük. Prágában, a híres gótikus Lőportorony közelében, a mai Náměstí republiky téren, a 28. gyalogezred néhai laktanyája falán emléktábla hirdeti, hogy ebben az épületben írta 1834-ben Josef Kajetán Tyl (az ezred élelmezési tisztje) a cseh nemzeti himnusz szövegét.

MEGMARADNI - GYARAPODNI

AZ 59. KAZINCZY NAPOKON, KASSÁN, 2017. NOVEMBER 2-ÁN
ELHANGZOTT BESZÉD SZERKESZTETT VÁLTOZATA.

1967. OKTÓBER 20-A JELENTŐS NAP VOLT A CSEHSZLOVÁKIAI (SZLOVÁKIAI, „SZLOVENSZKÓI”, FELVIDÉKI) MAGYAR KÖZÖSSÉG ÉLETÉBEN. EKKOR KERÜLT SOR AZ ELSŐ KAZINCZY NYELVMŰVELŐ NAPOK NYITÓNAPJÁRA KASSÁN.

Generációs élményt jelentett, hogy Kassán megindulhattak a magyar nyelveművelő napok, Kazinczy Ferenc szellemében. Kisebbségi térfelünkről mindenki ott volt, aki számított: pedagógusok, írók, újságírók, hivatásos és amatőr nyelvészek, kassai polgárok. Telt házzal indult, a résztvevők jelentős részének nem jutott ülőhely.

Mondhatná a később születettek közül valaki: könnyű volt, mert felmenő ágon járt nemzeti közösségünk: a népszámlálási adatok állandó gyarapodásról szóltak, azokban az években járt legtöbb magyar gyerek magyar iskolába – százezer! – (alapiskolába 70 ezer, középiskolába 30 ezer), és már érezhető volt a közeledő prágai tavasz fuvallata, amikor egyszerre minket is megkérdeztek: mit szeretnénk?.., és egyszerre magyar is lehetett miniszter (Dobos László), a parlament alelnöke (dr. Szabó Rezső), járási és kerületi hivatalokba sok fontos képviselőnk kapott helyett. És törvénybe – alkotmánytörvénybe! – foglalták jogainkat! Ez volt az az emlékezetes 144/68-as nemzetiségi alkotmánytörvény, amelyet ha meg is hamisítottak, és kevés pontja is valósult meg, a mai napig megmaradt egyedüli próbálkozásként helyzetünk törvényes rendezésére. (A rendszerváltást követően a szlovák politikai elit, közöttük volt koalíciós partnereink, még tárgyalni sem voltak hajlandók egy hasonló dokumentum előkészítéséről és

elfogadásáról!)

S ha már tanácskozásunkra a Thália Színház Márai Stúdiószínpadának falai között kerül sor, akkor azt is el kell mondani, hogy az első Kazinczy Napok kezdeményezői között voltak ilyenek is: Magyar színházat és magyar hetilapot Kassának! Megindult az aláírásgyűjtés, pénzadományok gyűjtése Abaúj, Gömör, Zemplén és Ung megye vidékén, amikor az ottani termelősövetkezetek öt, tíz- húsz ezer koronás támogatásokat ajánlottak fel a kassai magyar színház javára, aminek eredményeként rövid idő alatt létrejött a mostani Kassai Thália Színház!

Sokan voltak a Kazinczy Napok elindítói, csak néhány név közülük: Fábry Zoltán, dr. Szabó Rezső, Dobos László, Jakab István, és a legendás Kassai Batsányi Kör két oszlopos tagja: Béres József, Göröcs Mihály, az Eperjesi Kerületi Pedagógiai Intézetből Balogh Márta, később Kossuth János, majd Szatmáry József. A kezdetektől támogatta a rendezvényt a két kassai magyar iskola legendás igazgatója: Schulz György és Rácz Olivér.

A magyarországi nyelvészek közül már az elsők ott volt Bárczi Géza akadémikus, Deme László, majd később Szathmári István, Bencédy József, Wacha Imre, Montágh Imre, és mások. Az irodalomtörténészek közül Czine Mihály, Pomogáts Béla, de a prágai Károly Egyetemről Rákos Péter, Bredár Gyula, Blaskovics József. A határon túli magyar közösségek nyelvészei közül először a vajdaságiak vettek részt, majd az erdélyiek, de jöttek később a muravidéki, horvátországi, kárpátaljai és burgenlandi magyarok képviselői is.

Az első Kazinczy Nyelveművelő Napokon a 70 éves Fábry Zoltán újabb szívrohama miatt nem

lehetett jelen, Kazinczy elkötelezettségében című tanulmányát felolvasták. Ebben többek között ezt írja: Erős várunk a nyelv! Erős lett, mert Kazinczyk építették. Tervet készítettek, alapoztak, téglát téglára raktak, falakat húztak, és tetőt boltoztak; várat építettek, időtállót, maradandót, erőset. Lakjuk-e, védjük-e? Lakói és őrei vagyunk-e tényleg? Majd néhány sorral lejjebb látnoki jövőndőlése: Mert kevesen vagyunk, és oldott kévét kell összetartanunk.

A Kazinczy Napokon a kezdeti években a nyelvművelésen volt a hangsúly, amelyhez fokozatosan társult a nyelvvédelem, mint például 1984-ben a magyar iskolák megvédése. Kimondhatjuk: a rendszerváltás nem hozta el elvárásaink teljesülését, sőt, fokozódott az asszimilációs nyomás közösségünkre. Példaként szolgálhat a szlovák nyelvtörvény, amely ellenünk és a magyar nyelv ellen született! A több mint 10 éves kormányzati jelenlétünk sem hozott megnyugtató eredményeket, mert veszteségeinket – mintha sokszor szűk környezetünkben sem mernénk számba venni! – óriásiak, szinte hegyomlásnyiak. Húsz év alatt több mint százezerrel lettünk kevesebben, a magyar iskolába járó gyerekek száma a felével csökkent, intézményeink, egy – a komáromi Selye János Egyetem kivételével – nem gyarapodtak.

Ki kell mondani: a 20. században – a két világháború fájdalmas veszteségein túl – a magyarok száma a Kárpát-medencében több mint 2 millióval csökkent, a magyar nyelvhasználat tragikusan visszavonulóban van. A magyar nyelv veszélyeztetett nyelv lett a Felvidéken, Erdélyben, Kárpátalján, és Kassa városában a mellőzött nyelv sorsára jutott!

Megmaradásunk objektív feltételei: nemzetiségi törvény, kollektív jogok, a magyar nyelv regionális nyelvvé emelése, ami ugyan nem garancia, de elmaradhatatlan evidencia. No, és a szubjektívek, hiszen Fábry Zoltán szerint: Minden rajtunk áll! Amíg közösségünk egyik legjelesebbje gyakran értekezett az „otthonmagyarok”-ról (akik csak otthon merik

használni anyanyelvüket), az utóbbi időben egyre többet hallunk „félmagyarok”-ról (akik félnek, hogy megtudják róluk, hogy magyarok!..)

Sok a kisebbségi sorsunkból (is) fakadt megosztottság, bizalmatlanság, egymásnak feszülés, gyűlölet, dermesztő önpusztítás. Itteni nemzeti közösségünk lemenő ágra került. Példa az ideai megyei választások: Ettől már lejjebb nem lehet!

Szakértők tudni vélik: változás állt be a szlovák kormány irányunkban folytatott stratégiájában. Amíg a Mečiar kormányok eszeveszett magyargyűlölete, és az első Fico kormány agresszív asszimilációs politikája jégesőként suhogott felettünk, addig Fico utóbbi két kormánya látva önfeladásunk mértékét kivár, attól vezérelve: mi képesek vagyunk többet ártani önmagunknak bármilyen nacionalista kormánynál! S ehhez csatlakozik az utóbbi időben a szlovák-magyar viszonyt ferencjósokán „minden szép, minden jó” értékelés, ami egy csalóka délibáb, mert naponta itt suhog felettünk a nyelvünket gúzsba kötő nyelvtörvény, az ellenünk született megalázó állampolgársági törvény, a dermesztő időket idéző Beneš-dekrétumok törvényben deklarált sérthetlensége, és az ország disszimilációt állítsuk: a sorok kiszélesedését és gyarapítását, a családok, egyházi és civil közösségek, intézményeink erősödését. Meg kell találnunk a közömbösség és az egymás iránti bizalmatlanság ellenszerét, s valahogy úgy vezetni életünket, hogy ne szegényei továbbra is a magyar vidékek, és annak lakosai!

Az 50 évvel ezelőtti – most már elmenő – generáció irányjelzői 1956 és 1968 voltak. Minden generációnak szükséges megfogalmaznia önmagát – ezt kell tenni a 21. század első generációjának, a mostani 20-30 éveseknek is. 2018 – bibliai hasonlattal – a babilóniai fogságunk századik esztendeje, a prágai tavasz ötvenedik éve, és az 50. Kazinczy Napok arra kell, hogy sarkalljanak bennünket, hogy az asszimilációval szembe a okozzunk csalódást egymásnak, különösen azok ne

okozzanak csalódást, akik közösségünk képviselőire vállalkoztak. Az önbizalom és önbecsülés növelése a feltétele annak, hogy a Németh László által megfogalmazott „emelkedő nemzet” útjára lépjünk.

A Kazinczy Napok esetében pedig nem szűkíteni az együttműködést – csak nem elzárkózni! –, hanem bővíteni tudományos intézmények, civil szervezetek irányába, új támogatókat, partnereket keresve.

Tanácskozásaink keretét a reformáció 500. évfordulója adja. Sok-sok példa szól majd

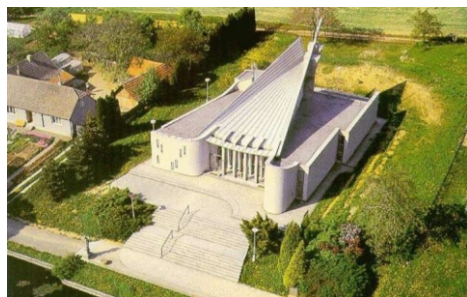
anyanyelvhasználatról, emberi hűségéről és helytállásokról. Erőinket megsokszorozza, szívünket és lelkünket égi magasságokba emeli a református énekeskönyv 370. dicsérete „Jövel, Szentlélek Úristen”, s annak olyan sora „egybegyűjtván sok népeket”, vagy a 90. zsoltár sziklaszilárd hite: „Tebenned bízunk eleitől fogva..”, amelynek alapján az idei Kazinczy Napok üzenete is csak ez lehet: megmaradni – gyarapodni!

*Kassa, 2017. november 5.
Máté László*

A MORVA-KARSZT MÁSKÉPP

ABRÜNNTŐL ÉSZAK-KELETRE
FEKVŐ MORVA-
KARSZTFÖLDTÖRTÉNETI
KÜLÖNLEGESSÉG. EZEN A
CSAKNEMSZÁZ
NÉGYZETKILOMÉTERNYI
TERÜLETEN A TERMÉSZET
ÉVMILLIÓK MUNKÁJÁVAL
BARLANGOK SZÁZAIT
ALAKÍTOTTA KI. A NYILVÁNOSSÁG
SZÁMÁRA MEGNYITOTT
LEGSZEBB
CSEPPKŐBARLANGOKAT
ÉVENTEMINTEGY 350 000
TURISTA KERESI FEL, AMI A
TÉRSÉGET DÉL-MORVAORSZÁG
LEGLÁTOGATOTTABB CÉLPONTJAI
KÖZÉ SOROLJA.

A dimbes-dombos, nagyrészt erdőkkel borított természetvédelmi területen nemcsak a barlanglátogatókat, hanem a túrakedvelőket

isvonzza. A táj szépségéértül egy-egy településen figyelmes látogatók előtt építészeti kincsek tárulnak fel. A leghíresebb szakrális épülete Křtiny-ben található Szűz Mária-zarándoktemplom, ami azseniális barokk építész, Jan Blažej Santini tervei alapján épült, és amitlapunkegyik korábbi számában már bemutattunk. Ezúttal olvasóink figyelmébe a vidék néhány modern templomaira szeretnénk felhívni.

Építészeti stílusával és keletkezésének történetével talán az 1960-as és 70-es évek fordulóján épült Senetářov-i Szent József-temploma legérdekesebb. Tervezésekor Ludvík Koleka Le Corbusier-féle purizmus és brutalizmus stílusból merített. A beton-üveg

konstrukció hajóra emlékeztet, ami szimbolikus jelentést hordoz: „évszázadokon átvonulva gyűjti a hívőket, hogy istenhez vigye őket“.A belsőtér egyszerű s ugyanakkor impozáns: fehér falak, vitrázs ablakok, három szimbolikus festményből álló oltár – mindez az építész és képzőművész Ludvík Kolek alkotása.A tizennégy absztrakt képből állókeresztút pedig az egyiklegnevesebb 20. századi cseh képzőművész, Mikuláš Medek műve.

Ki gondolná, hogy a templom az 1968-as szovjet megszállás utáni erősen egyházellenes években épült? A történet valójában 1944-ben kezdődött, amikor a falut katonai lőtérre alakították. A kitelepített lakosok akkor megfogadták, hogy ha sikerül visszatérniük, hálaból új kápolnát emelnek. A háború után negyed évszázadnak kellett eltelnie, hogy a terv megvalósuljon. Az adományok összegyűjtésében és az új tempom létrejöttében legnagyobb érdeme František Vavříček plébánosnak volt. Az alapkövet 1969-ben tették le, s a két évig tartó építkezés hívők és önkéntesek segítségével folyt.

Az akkori politikai rendszer abszurditását tükrözi, hogy a felelős hivatalok ezalatt nem vették észre, hogy a faluban valami „ideológiailag nem kívánatos“épül. Mikor ráébredtek, megpróbálták lebontatni a templomot, vagy legalább művelődési házzá alakítani, de mivel azállami segítség nélkül épült, használatba vételét végül kénytelenek voltak engedélyezni. Felszentelni viszont egészen a rendszerváltozásig nem engedték. A templom 1971-es megnyitására – annak ellenére, hogy a faluba vezetőutakat a rendőrség lezárta – 15 000 ember gyűlt össze az ország minden tájáról. A Senetářov-i Szent József-templomotvégül 1991-ban a brünni püspök részvételével szentelték fel.

Lapunk terjedelme további templomok részletes leírását nem teszi lehetővé, mégis néhány sorban megemlítünk még ketőt –abban bízva, hogy ha már a környéken járnak, Senetářov láttán ezekre is szakítanak időt.

Jedovnice Szent Péter és Pál temploma kívülről nem sokban különbözik a 18. századi templomoktól, belülről azonban – a 20. századi bravúros felújításnak köszönhetően – egy egyedülálló építészeti kincs.

Rudice mindössze két kilométerre fekszik Jedovnice-től, s az ottani Petra Vorlíčková tervezte Szent Borbála-kápolna további ékes példája a modern szakrális építészetnek. A négyzet alaprajzúkő-tégla konstrukciót görögkereszt alakú nyeregterető fedi. Az tornyon egyszerű fém kereszt, benne egy százkilós harang. A belső elemek többsége fa. A kápolnát 2002-ben szentelték fel.

ČESKÉ RESUMÉ

V úvodní rubrice **Ze života svazu** přinášíme pohled předsedkyně Svazu Maďarů žijících v českých zemích na významné události roku 2017. Jednou z nich bylo připomenutí 20. výročí založení plzeňského spolku, o kterém referuje další článek. Následujícím příspěvkem jsou výsledky hospodaření brněnského spolku v roce 2017. Další články rubriky připomínají významné kulturní události roku: přednášku o životní dráze věhlasného uherského šlechtice a cestovatele 18. století Mórica Beňovského, vystoupení brněnského souboru Tiszavirág a citerového dua na Dni národnostních menšin pořádaném Jihomoravským krajem, návštěvu členů brněnského spolku Svazu Maďarů u sesterské organizace CSEMADOK v Podunajských Biskupicích při příležitosti 70. výročí vysídlení části maďarské menšiny ze Slovenska, výstavu uskupení maďarských výtvarníků v ČR Concordia 2010 v Brně v rámci Dní maďarské kultury, myšlenky o přínosu maďarského dědictví k evropské kultuře a vystoupení folklorního souboru Pásztortűz z Komárna na festivalu Prolínání kultur v Karviné i na Dnech Maďarské kultury v Brně. Další rubrikou je **Kronika roku 2017** s podrobným seznamem událostí roku 2017. Rubrika **Ohlasy v tisku** referuje o programech pořádaných maďarskou menšinou v rámci Babylonfestu včetně průběhu společenského večera, jehož letošním spoluorganizátorem byl náš spolek. Rubrika **Výročí** se věnuje třem významným výročím: dvoustému výročí narození básníka Jánoše Arany s nejbohatší slovní zásobou mezi maďarskými spisovateli; stému výročí narození jedné nejvýznamější spisovatelky 20. století Magdy Szabó, jejíž knihy byly populární i v Československu; počínu maďarských gymnazistů, kteří na počest pětistého výročí reformace jeli do Wittenbergu na kole a cestou se zastavili i v Brně. V rubrice **Zajímavosti** se čtenáři mohou dočíst o vzniku české hymny, o 59. ročníku dní Ference Kazinczyiho v Košicích, o moderních kostelech Moravského krasu.

Registrace / Regisztrációs szám

MK ČR E 11196

Vychází za finanční podpory Magistrátu města Brna a Nadace Rákóczi
A folyóirat megjelenését Brünn Város Polgármesteri Hivatala és a Rákóczi Alapítvány támogatja